

[Poul Dam.]

ligt demokratisk synspunkt må beklage, at der ikke i tilstrækkelig grad var offentlighed om den beslutning, der blev taget dengang, og om de mange motiver, man havde til at træffe den, så at man bagefter i mere eller mindre skjulte vendinger har kunnet fortælle om, hvilken frygtelig fare det var, Danmark stod over for, og som man undgik ved at indgå i Atlantpagten. Diskussionen har, og det tror jeg gælder fra begge sider, både fra tilhængerne og fra modstanderne, været ført på et til tider ganske overordentlig lidt sagligt grundlag. Vi trænger til betydelig mere oplysning om de forsvars- og udenrigspolitiske anliggender, og det forslag, vi har fremsat, vil efter vor mening absolut kunne pege i den retning.

Vi vil naturligvis med glæde tage imod ministerens tilbud om, at der kan finde en drøftelse sted i et folketingsudvalg, før forslaget kommer til anden behandling.

Frode Jakobsen: Der er ingenting, som er mere brændende i dag end kampen for at sikre freden. I den kamp er det jo ikke slagord, der først og fremmest mangler. De slagord, der bruges, er tit så billige, at de har mistet enhver kontakt med realiteterne. To af de mest almindeligt anerkendte dogmer af den slags, som man accepterer uden at tro, man overhovedet behøver at tænke sig om, lyder, at oprustning fører altid til krig, det viser historien, og militære alliancer fører altid til krig, det viser historien.

Sådanne ting bliver slugt råt, til trods for at det jo er os selv, vor egen generation, der har oplevet det stik modsatte, nemlig at der kom krig på grund af manglende oprustning, og at der kom krig på grund af manglende militært sammenhold hos dem, der ville fred. Det, Hitler ville, var jo ikke nogen verdenskrig; hvis han havde vidst, at angrebet på Polen betød krig mod hele den demokratiske verden, og hvis vestmagterne havde været rede med våben dengang, er der al grund til at tro, at så var vi blevet forskånet for den krig, som Europa vil blive ved med at lide under i hvert fald til vore dages ende — den unødvendige krig, som Churchill har kaldt den.

Nu skal man naturligvis ikke køre over i den anden grøft. Oprustning kan føre til krig, det er der også eksempler på, militær-

alliancer kan føre til krig, det viser historien også. Det kunne aldrig falde mig ind at benægte det. Spørgsmålet er bare ikke så simpelt; det kan også gå modsat.

Det kan være rørende med folk, der har deres pacifistiske barnetro i behold, de er bare ikke gode rådgivere i politik; de hører til den kategori af mennesker — dem findes der en del af — som simpelt hen ikke kan lære, heller ikke af historien. Selv sådan noget som Hitlers næsten vellykkede forsøg på at erobre verden kan altså gå spurlost hen over hovedet på dem.

Atlantpagten er skabt af en bestemt historisk situation, af en udvikling, som flertallet af socialistisk folkepartis medlemmer har råbt hurra for, fremrykningen i Østeuropa af Sovjetunionens magt. Vi andre havde altså trods alt lært noget af den krig, vi havde været igennem. Jeg har gjort mig til talsmand for Atlantpagten fra første færd, men jeg har aldrig fundet, at det var noget at være begejstret for. Atlantpagten er for os ikke noget, som evigt skal stå. Den har gjort sin nytte, den har standset fremrykningen i Europa. Uden Atlantpagten var vi måske blevet løbet over ende. I dag er der heldigvis en lykkeligere udvikling i gang. Blokkene i dag er ligesom ved at blive mindre kompakte, og en blødgørelse inden for den ene blok kan ikke undgå også at få indflydelse inden for den anden. Mit parti vil gøre alt, hvad det kan for at fremme den udvikling. Vi vil være lykkelige, hvis vi en dag kan sige, at nu er Atlantpagten blevet forældet, nu har vi ikke mere brug for en militær alliance. NATO er udsprunget af en bestemt historisk situation. Den har måske reddet os fra krig. Hvis den situation ikke foreligger længere, ja, så er der heller ingen grund til at beholde NATO. Der er tegn i den rigtige retning, men den dag er desværre langtfra kommet, da man kan sige, at nu er der ingen grund for demokratierne til længere at love i givet fald at stå hinanden bi.

Det forslag, vi behandler, går kun ud på at nedsætte en kommission, og det lyder pænt, at vi naturligvis skal undersøge, hvad der taler for, og hvad der taler imod. Men at nedsætte en kommission, der skal overveje, om Danmark om 4 år skal forlade NATO eller ej, det ville efter min mening skabe en sådan usikkerhed om vor politik,